Y Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chwaraeon

CWLS (2) 03-07 (p5)

Dyddiad y cyfarfod: Dydd Mercher 1Mawrth 2007
Amser y cyfarfod: 9:00 am – 12:10 pm
Lleoliad y cyfarfod: Ystafell Bwyllgora 3, Y Senedd

Amgueddfa Cymru : Papur cefndir

Mae ein Canmlwyddiant yn gyfnod o edrych yn ôl ar y modd y mae'r Amgueddfa wedi datblygu er iddi gael ei sefydlu ganrif yn ôl, gan ddathlu'n llwyddiannau ac edrych ymlaen at y dyfodol a thuag at weithredu'n Gweledigaeth i greu 'Amgueddfa Ddysg o Safon Fyd-eang'. Dros y deng mlynedd diwethaf, gyda chefnogaeth Llywodraeth Cynulliad Cymru, Cronfa Dreftadaeth y Loteri ac ystod o noddwyr a chefnogwyr eraill, rydym wedi cwblhau'n Strategaeth Ddiwydiannol a datblygu amrywiaeth o ddulliau i adrodd hanes Cymru fel cenedl ddiwydiannol gyntaf y byd. Mae hyn i'w weld yn amlwg yn y gwaith o adnewyddu Amgueddfa Lechi Cymru yn Llanberis ac Amgueddfa Wlân Cymru yn Dre-fach Felindre. Rydym wedi cymryd drosodd y gwaith o redeg Big Pit: Amgueddfa Lofaol Cymru ym Mlaenafon, gan ddatblygu'r profiad a gaiff ymwelwyr yno'n sylweddol, ac wedi agor Amgueddfa Genedlaethol y Glannau newydd sbon yn 2005, mewn partneriaeth â Dinas a Sir Abertawe.

Drwy broses ddiweddar ein 'Gweledigaeth', rydym wedi sicrhau bod Amgueddfa Cymru'n barod i adeiladu ar lwyddiant y Strategaeth Ddiwydiannol a wynebu her yr 21ain ganrif. Yn ystod y broses cynhaliwyd ymgynghoriad eang gyda'n rhanddeiliaid presennol, a chyda rhai na fyddai fel arfer yn ymwneud â gwaith yr Amgueddfa. Rydym wedi cynnwys amcanion a themâu'r Weledigaeth oddi mewn i broses strategol tymor hir yr ydym yn gobeithio ei defnyddio i ehangu capasiti aelodau eraill o deulu'r Amgueddfeydd Cenedlaethol, ar yr amod bod arian ar gael.

Dyma rai cynlluniau allweddol ar gyfer y dyfodol:

Datblygu Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd i fod yn Amgueddfa Hanes Natur Cymru (ar y llawr gwaelod) ac yn Amgueddfa Gelf Cymru (ar y llawr cyntaf).

- Bydd arddangosfa 'Gwreiddiau' yn portreadu hanes Cymru o'r oes gynharaf hyd y 16eg ganrif, gan ganolbwyntio ar ba mor berthnasol yw'r hanes i'n bywyd cyfoes. Bydd yr arddangosfa hon yn agor ym mis Rhagfyr yn rhan o ddathliadau'r Canmlwyddiant, ac yn ail-arddangos ein casgliadau archaeolegol am y tro cyntaf er dros 30 mlynedd. Bydd yn cael ei chynnal dros dro yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd (hyd nes y bydd yn symud i Sain Ffagan ac yn cael ei chynnwys yn rhan annatod o Amgueddfa Werin Cymru - gweler isod).
- Byddwn yn creu Amgueddfa Gelf Cymru ar y llawr cyntaf drwy ail-arddangos y casgliadau celf yn Adain y Dwyrain a'r Bloc Canolog, a thrwy ddatblygu Adain Uwch y Gorllewin yn lle

i arddangos celf fodern a chyfoes. Bydd hyn yn creu 40% o le ychwanegol i arddangos celf ar y safle.
- Creu Amgueddfa Hanes Natur Cymru ar y llawr gwaelod, gan gynnwys both gwyddoniaeth ‘newid meddwl’ ar yr islawr a thrawsnewid y Brif Neuadd i fod yn fan cyfarfod wedi’i diffinio’n glir ac sy’n croesawu ymwelwyr, gyda darpariaeth fanwerthu llawer gwell.

Datblygu Amgueddfa Gelf Cymru

Ystyrir y dasg o gyfuno’r holl weithiau celf ar lawr cyntaf Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd yn ateb tymor canolig, a byddwn yn parhau i weithio gyda Llywodraeth Cynulliad Cymru i ddatrys materion tymor hir sy’n gysylltiedig ag arddangos casgliadau celf rhyngwladol a chasgliadau celf Cymru yn y dyfodol.

Datblygu Sain Ffagan: Amgueddfa Werin Cymru.

- Bydd y gwaith o ailarddangos Oriel Un ar y thema ‘hunaniaeth’ yn cynnwys deunydd archaeolegol ac yn gam cyntaf tuag at greu amgueddfa hanes Cymru. Bydd yr arddangosfa’n agor yn nhymor y Gwanwyn yn rhan o ddathliadau’r Canmlwyddiant.
- Er mwyn canfod y dull mwyaf effeithiol o arddangos ein casgliadau i ymwelwyr, byddwn yn defnyddio ymagwedd ymgynghorol ac arbrofol i ail-greu cysyniad yr holl safle fel amgueddfa hanes, gan gynnwys ail-ddehongli’r adeiladau presennol o fewn fframwaith deallusol newydd a gofodau oriel ychwanegol ac ynddynt ddeunydd hanesyddol ac archaeolegol.

Ailarddangos ac adnewyddu Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru

Mae bron ugain mlynedd wedi pasio er adnewyddu atyniad poblogaidd Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru, ac erbyn hyn mae angen buddsoddi yn y safle. Ein bwriad yw uwchraddio’r gwasanaethau a’r adeilad ei hun i ailarddangos y brif oriel er mwyn iddi roi dehongliad mwy ystyrlon i ymgysylltu ag ystod ehangach o ymwelwyr. Byddwn yn defnyddio technoleg ddigidol i wella mynediad y cyhoedd i gasgliadau.

Lansio a datblygu Rhith-amgueddfa Cymru

Eleni byddwn yn lansio cam cyntaf y Rhith-amgueddfa, elfen arall ar raglen amrywiol ac eang y Canmlwyddiant. Bydd hyn yn ein galluogi i oresgyn natur daearyddol sefydlog ein safleoedd presennol, gan sicrhau bod gan gymunedau drwy Gymru benbaladr, a thrwy’r byd i gyd, fynediad cyfartal i’n hadnoddau, ac ymdeimlad o berchnogaeth o’n casgliadau cenedlaethol. Ein bwriad fydd datblygu’r adnodd yn sylweddol mewn camau pellach dros y blynyddoedd nesaf.

Hoffem dynnu’ch sylw at ddau fater arall:

Gwelliant parhaus i’r swyddogaeth Gofal a Mynediad i Gasgliadau a Gwaith Cynnal a Chadw Hanfodol

Mae’r Cynulliad wedi bod yn gefnogol iawn drwy ddarparu nawdd i sicrhau y gall yr Amgueddfa

ofalu am y casgliadau yn yr amgylchedd mwyaf priodol a chyflawni'r gwaith cynnal a chadw sydd wedi cronni'n sylweddol ar ei hystadau. Mae gwaith ar y prosiect Gofal a Mynediad i Gasgliadau wedi hen ddechrau ac, ynghyd â gwaith cynnal a chadw hanfodol, mae'r broses wedi bod yn gatalydd i ailarddangos ein casgliadau o'r newydd mewn dull mwy deniadol, fel y disgrifir uchod. Fodd bynnag, does dim dwywaith y bydd angen mwy o nawdd i gyflawni gwaith pellach angenrheidiol er mwyn gwireddu'r weledigaeth yn llawn yn y dyfodol.

Datrys diffyg y Cynllun Pensiwn

Un o'r materion y mae'r Amgueddfa wedi bod yn ceisio ei ddatrys dros y blynyddoedd diwethaf yw diffyg presennol ein cynllun pensiwn. Mae'r diffyg yn deillio o ostyngiad sylweddol yn y farchnad stoc rai blynyddoedd yn ôl, ac fe wnaed y sefyllfa'n waeth oherwydd tuedd y boblogaeth i fyw'n hirach. Gan fod y farchnad stoc wedi gwella, mae ein diffyg wedi lleihau, ac mae darpariaeth gwarant y goron wedi galluogi'r amgueddfa i drafod amserlen hirach gyda'n hymddiriedolwyr pensiwn i dalu'r diffyg presennol. Fodd bynnag, mae arnom angen nawdd o hyd i gyflawni hyn, ac nid ydym wedi'i dderbyn hyd yma. Hebddo mae'n bosibl y byddai'n rhaid i ni wneud penderfyniadau a allai fod yn annymunol ac a allai gael effaith niweidiol ar ein hymwelwyr a'n staff fel ei gilydd.